

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESARESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

Acest număr fiind dublu, prețul este un leu.

SUMAR :

Deschiderea anului judecătoresc 1903—1904.

Inutilitatea discursurilor la deschiderea anului Judecătoresc, discurs rostit de d-l St. Stătescu, procuror de secție la Curtea de casație, cu ocazia solemnității deschiderii anului judecătoresc 1903—1904.

Reorganizarea Curții de casație, răspuns la discursul d-lui Procuror, de d-l președinte N. Mandrea.

Despre prescripțiunea lucrurilor mobile, de d-l C. Nacu.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ:

Curtea de apel din Grenoble: Alienarea imobilelor dotale. — Alimente.

Compunerea Curților și Tribunalele din București.

Publicațiunii judiciare.

Deschiderea anului judecătoresc 1903--1904

Cu ocazia începerii noului an judecătoresc 1903, 1904 astăzi s'au redeschis Curțile și Tribunalele cu ceremoniul obicinuit.

La Curtea de casație solemnitatea a fost presădată de d-nul Președinte N. Mandrea în absența d-lui Prim Președinte C. E. Schina care se află în concediu.

Un public numeros și destins compus în mare parte din magistrați și avocați, umplea vasta sală a Secțiunilor-Unite.

Discursul de deschidere a fost pronunțat de D-nul Procuror de secțiune St. Stătescu.

Cu talentu' i cunoscut, și într'o formă de o deosebită eleganță. D-sa a vorbit despre «Inutilitatea discursurilor de deschidere ale anului judecătoresc».

La acest discurs a răspuns d-nul Președinte N. Mandrea. Intr'o cuvântare admirabilă, distinsul și eruditul magistrat, după ce declară că se asociază în totul la părerea d-lui Procuror Stătescu, intră în desvoltarea unora din îndreptările pe cari le-ar crede necesare de făcut la legea Curții de casație.

Ast-fel D-sa propune, între altele, ca membrii ambelor secțiuni să nu se mai schimbe în fie ce an, ci să fie în permanență atașați unei secțiuni;

D-sa mai propune înființarea unei a treia secțiuni la Curtea de casație, secțiune care să se ocupe cu recursurile în afacerile cu caracter administrativ, electoral, politic și militar. — In ceia-ce privește atribuțiunile celor două secțiuni existente, d-sa propune o repartizare mai rațională a afacerilor, dându-se de ex.: secțiunii I toate afacerile ce intră în domeniul civil, comercial și al procedurii civile, iar secț. II cele ce intră în domeniul penal, fiscal etc ;

D-sa crede că trebuie admise sistemul ca și la deciziunile Curții de casație, fie care membru să-și poată arda opinia, dacă este de opinie deosebită de cea a majorității ;

In ce privește pe avocații cari pledează înaintea Inaltei curți, D sa este de părere a se face o selecțiune pentru a fi dispensată Curtea să asculte pe aceia cari ori câtă bună voință ar avea, nu pot fi bine pregatiți ;

Pentru a obține împuținarea afacerilor, D-sa propune ca în procesele în cari sunt judecate definitiv de instanțele inferioare, faptele, să se poată judeca, în caz de casare, fondul afacerii, în loc de a se mai trimite la altă instanță de fond ;

D-sa termină revendicând în interesul înălțării justiției înlinderea inamovibilității la toți judecătorii cari actualmente sunt amovibili.

La Curtea de apel, în auzul unei numeroase și distinse asistențe, a vorbit cu un deosebit talent D-l Procuror general Zamfirescu, despre Reabilitare în materie penală.

S'au ținut discursuri atât de frumoase în cât chiar aceia cari ar inclina pentru suprimarea discursurilor de deschidere, ar consimți cu greu s'o facă, când ar ști că pot auzi în fie ce an asemenea cuvântări pline de erudițiune și de interes.

In numărul acesta publicăm discursurile de la Inalta Curte de casație.

Iată discursul d-lui Procuror General :

Domnule Președinte,

Inalți Magistrați,

«Trebuie să se abroge dispozițiunea prin care ni «se impune, a ține înaintea D-voastră, astăzi, un «discurs de intrare ; s'ar putea zice, datorita noastră de vacanță.

«Aceasta 'mi aduce aminte, turmentele din alte «timpuri, când depărtați pentru două luni, de băncile liceului, trebuia să întrerupem în fie-care zi, «distracțiunile noastre, pentru a traduce câte o pagină, din acei nemiloși autori clasici, care nu se «puteau lăsa în uitare ;

«Era ca o atingere adusă libertății promise ;—Era «spectrul implacabil care ne persecuta într'una ;—Era «grijea care ne turbura ori-ce petrecere proiectată «pe ziua următoare ;

«Această obsesiune, însă, avea menirea să prepare «pe viitorii magistrați, la datoria discursurilor de «intrare, instituțiune zadarnică, și demnă de a dispărea deja de mult, ca și motivele pentru care a «fost înființată.

«Sunt servituții care se sting prin neusagiū, acesta «însă se refuză de a dispărea într'o meritată uitare, «din care nimeni nu ar suferi ;—Sunt legi care stau «în Codurile noastre, dar care dormitează ca într'un «mormânt, abrogate tacit, spre satisfacțiunea tutu- «ror ;—Cum, oare, această veche tradiție, a putut să «se mențină în respectul nostru, cu toate miile de «motive, care ar fi trebuit și ar trebui încă să o «facă să înceteze pentru tot-d'a-una ?»

Așa începea, în 1896, înaintea Curții de apel de Agen din Franța, discursul său de intrare, D. Ma-

zeau, pe atunci avocat general pe lângă acea Curte, iar în urmă avansat președinte de secțiune la Curtea din Riom.

Printr'această introducere, se vede în destul de clar, convingerea ce are acest magistrat, că aceste discursuri, nu mai au rațiunea de a fi;—Că ele sunt absolut inutile și că nu au nici o țință, că nu produc nici un efect, iar mai departe continua în acești termeni:

«La perspective du but à atteindre, soutient toujours le travailleur, c'est sou âme qu'il y met toute entière; Pourquoi faut-il que le parquet, soit condamné à un semblable travail? Il est comme tout le monde soumis à cette loi de l'utilité de l'effort;—Il ne boudera devant aucune tache de ses fonctions, mais il désire être soutenu par cette idée, qu'il a un but à atteindre, un objectif profitable;—

«Discourir pour discourir, n'en est pas un . . .».

Și așa putea să vi'l citesc până la fine, pe rost și pe literă, căci acest discurs conține și expune în termeni admirabili, tot ceea ce și eu așa vrea să vă spun pe ziua de astăzi, asupra aceleași chestiuni;—Așa putea să mă mărginesc, numai a'l traduce, pentru ca să puteți crede că este discursul meu;—Dar un amor propriu, de sigur rău plasat, mă face să cred mai bine, a vă presenta o lucrare mai modestă, dar proprie, un studiu mai puțin bine expus, dar cu o egală convingere;

Ce este, în adevăr, acest discurs de reintrare, discurs de redeschidere, discurs de reînceperea noului an judiciar?

Sub aceste câte trele denumiri, înțelegem sarcina, pe care legiuitorul nostru, după modelul vechilor tradițiuni franceze, a impus-o Ministerului Public după lângă Curțile de apel, și după lângă această înaltă Curte, de a vorbi în prima zi după vacanțele mari, formând cu acesta o ședință specială și solemnă;—Această zi s'a numit în tot-da'una sârbătoarea judecătorească, și de atâtea ori, reprezentanții parchetului, ca și responsurile președinților respectivi, au ridicat elogiul în onoarea acestei instituțiuni;

De aceea, nu'mi disimulez dificultatea de care mă izbesc de la început, căutând să fac o critică, unui ast-fel de așezământ, să ridic cuvântul meu în contra unei reglementări, care până astăzi, nu a vădut pe nimeni în contra sa; căreia până acum nu i s'a adus de cât laude și bine cuvântări;

Dacă însă am îndrăsnit să mă înscriu în contra acestei sarcini, nu este, vă rog să o credeți, din spiritul de a'mi evita o muncă, pentru că nu din critica ce voi face eu astăzi aici, va depinde suprimarea acestei greutăți pusă asupra Ministerului Public; dar pentru că am ajuns deja de mult să mă conving că lucrul nu mai corespunde timpului, nu mai se justifică pe aceleași rațiuni pentru care în Franța, a fost la origină întemeiată, numai pentru această considerațiune 'mi-am propus a veni azi cu această chestiune;

Nu merg alături cu D. Mazeau, pentru ca să susțin că aceste discursuri trebuiesc abrogate în mod absolut și fără nici o rezervă; că ele nu ar duce nici o dată la nici un scop, că nu dau nici o dată nici un rezultat; căci dovada cea mai bună pentru mine, astăzi, este însuși acest discurs al D-sale, care a urmărit, și care și a și ajuns scopul său. Dar nu pot în acelaș timp să nu recunosc, și

să nu fiu în drept a veni aci să expui convingerea ce am dobândit, și anume: Că față cu înmulțirea afacerilor pendenți în sarcina parchetului; față cu reducerea personalului din acest serviciu, și mai ales față cu o experiență aproape seculară la noi, și deja de mai multe secole în Franța, lucrul se poate considera că nu mai are aceiași valoare ca la început.

Cum că este o muncă, și încă o muncă din cele mai nedrepte pe socoteala Ministerului Public, aceasta nu am nevoie să o mai dovedesc aci, căci este destul să menționez că această sarcină ne răpește cel mai prețios timp, din tot cursul anului, și anume, acela al vacanțelor mari;—Rațiunea pentru care în toate timpurile, și la toate instanțele, s'a crezut necesar, s'a crezut indispensabil, a se acorda magistraților un timp de recreațiune, se pare că nu merită să se consacre și pentru membri parchetelor;—Dar nu, încă o dată nu, nu pentru că este în realitate o muncă mai mult, că m'am hotărât a veni astăzi să fac critică lucrului însuși; Aceia ce mă îndeamnă și mă susține în această întreprindere, este, că nu pot să nu recunosc, și să mă cred sigur, și de consimțământul d-voastre, că a ne forța continuu, regulat, și în fie-care an, ca să preparăm câte un subiect, care să merite a ocupa această ședință, și un așa select auditor, este a ne constrânge, să cădem, din când în când, dacă nu chiar mai des, în situațiunea desagreabilă de a nu fi la înălțimea situațiunei;—Este a ne crea dificultăți inutile, nouă și o situațiune nu tocmai plăcută pentru cei ce au să ne asculte;—Este a face să degenereze instituțiunea însăși;

De sigur, că lucrul se prezintă de un ceremonial mai complet, oficialitatea apare mai perfectă, pentru ședințele acestea, când corpul magistraturei se produce întreg, într'o ședință solemnă, când este cine-va care să țină o cuvântare, prin care să întrețină auditorul, și pe Domniile voastre cei d'înțaiu, asupra unei chestiuni demnă de înălțimea situațiunii;—Legea noastră de organizațiune face chiar numai dintr'aceasta, singurul punct al oficialității;

Fără îndoială, că a obliga pe magistrați, să se a-dune, în prima zi după vacanțele mari, și drept ori-ce serviciu, să consacre reintrarea lor, în înalta lor misiune, printr'o ședință plenară, în care toți să ia locul ce rangul și hierarchia lor le acordă în sinul corpului, aceasta este de natură a da instituțiunei o aureolă de aparat și de grandoare incontestabilă;—A pune îndatorire reprezentanților Ministerului public, ca de obicei, magistrați ai cuvântului, să pregătească și să trateze cu toată atențiunea datorită, o cuvântare asupra unei chestiuni de interes pentru magistratură, este în adevăr o înscenare din cele mai proprii pentru circumstanță, este a face ca magistratura să se prezente în public, ca corp constituit, este a oferi spectatorilor, un tablou majestos impunător;

În țara, de unde ne a venit această organizațiune, lucru a prins, și tradițiunea s'a perpetuat, nu în puterea unei legi, sau a vre unei alte înjunțțiuni a puterii guvernamentale, pentru că, pe cât am putut cunoaște, până la Decretele din 1808 și 1810 nimic nu obligă pe procurorii Curților din Franța, ca să se producă în ast-fel de circumstanțe, și cu toate acestea ei au făcut-o ca și din plă-

cere, ei au dus-o chiar la apogeu, numai grație unei bune voințe proprii și spontanee;

Magistratura Franceză, s'a crezut, încă din cele mai înalte timpuri ale organizației sale, că are nevoie de a se exhiba în public, în ședințe de acestea de fast și de aparență; se credea chiar că printr'acest fel de exhibițiuni, corpul va impune autoritatea sa, autoritate de care, mai mult ca ori-care altul, avea toată necesitatea în exercițiul datoriei sale, întru îndeplinirea rolului său în societate;

Da, așa este, și nu eu voi căuta să contestez aci, că modul de a se presenta un lucru, chiar o persoană, nu 'i schimbă din însemnătatea sa reală; Cert, aparența contribuie mult pentru ca cine-va să se înfățișeze ca mai grandios, mai impunător de cât nu este în realitate;—Cert, că magistratura, ca ori-ce autoritate constituită în stat, are nevoie a se înfățișa cât mai impunător, înaintea acelor, pe care, pe ziua de mâine va fi chemată a 'i judeca, sub diversele fețe ale vieții lor publice și private; Dar, quesțiunea este, dacă această grijă mai are rațiune de a fi și astăzi; dacă autoritatea corpului magistraturei trebuie să se întemeze și să se mențină pe formele de aparență, mai mult de cât pe fondul real al unei adevărate valori personale; Quesțiunea este, dacă în secolul în care ne găsim, cu progresele atinse în toate ramurile activității noastre sociale, se mai poate crede că aceste solemnități mai pot adăoga sau menține, ele singure la ideea autorității corpului, singurul scop pentru care au fost instituite la origină;

Au trecut, și au rămas, din fericire, departe de noi acele timpuri, în care magistratul nu avea alt titlu la recunoașterea demnității sale, de cât forța corpului din care făcea parte, de cât fastul și pompa cu care se presenta în public; Au dispărut în întunericul puternic al timpului, acele vremuri în care magistratura ținea să apară și să obțină respectul de care avea toată nevoia, prin calități de aparat exterior;

Astăzi, magistratul nu dobândește stima cetățenilor săi, numai prin faptul că ocupă un fotoliu, în rândurile acestei înalte companii;—Astăzi magistratul nu câștigă aureola, autoritatea și puterea sa, numai prin modul de a se presenta în public, prin somptuositatea vestimentelor, sau prestanța fizicului său;—Nu;

Astăzi magistratura cucerește dreptul său la respectul general, prin calitățile inerente persoanelor din care se compun rândurile sale;—A se presenta cu toată serioșitatea cuvenită întru îndeplinirea misiunii sale;—A căuta să dea fie-căruii ceia-ce este al său, fără nici o altă considerațiune, fără nici un alt criteriu, de cât interesul adevăratei Justiții;—A sta sentinela vecinic deșteaptă la postul său, iată forța magistratului modern;—Moralitatea și conduita întregii sale vieți, ținuta sa corectă întru toate, iată aceia ce se caută unui adevărat, unui bun magistrat, iată aceia ce va face adevărata lui autoritate, unite fiind toate acestea, cu luminile științei, din care legea nu a uitat nici-odată a 'i face prima condițiune de admisibilitate, pentru această demnitate;

Dacă dar, la origină, această solemnitate s'a alcătuit pentru a fonda și a menține prestigiul corpului magistraturei, în fața poporului, putem afirma fără teamă de contrazicere, că lucrul a

devenit inutil, că această solemnitate a degenerat, suferind influența timpului, așa că nu a mai păstrat din vechea splendoare a sərbătoarei, de cât numele;

Să căutăm însă puțin, istoricul real al acestei instituțiuni, și să vedem cum s'au organizat la început aceste oficialități și cum se efectua ele în realitate; să cercetăm asemenea cum s'au introdus și prin ce forță s'au menținut ele în decursul secolelor, pentru că examenul nostru are să întemeze și mai bine concluziunea la care căutăm să ajungem;

De la început și până astăzi încă, în Franța, ziua de reîntrare a Curților a fost din timpuri imemorabile, obiectul unei solemnități deosebite; Magistratii în vestimente de sərbătoare, se adunau într'o ședință specială, și un discurs li se pronunța, dar nu era numai atât;—Toate autoritățile locale fie ele civile, militare sau eclesiastice, erau invitate în numele Corpului magistraturei, și locuri speciale li se reserva în incinta acestei ședințe;—Un serviciu religios deschidea oficialitatea, și numai cu toate aceste îngrădiri, numai sub toate aceste impresiuni în care omul și divinitatea păreau că și dau mâna, sərbătoarea avea loc și ceremonialul devenea de sigur majestos și înălțător;—În fine, tot spre a mări înfățișarea lucrului, avocații prezenți în această ședință, erau chemați pe nume ca să reînnoiască jurământul lor profesional;—

Iată pentru ce, la început, acei cari au avut această inspirațiune, acei cari au organizat acest lucru se poate zice că au creat o adevărată sərbătoare, în care discursurile nu erau de cât un accesoriu, necesar fără îndoială, dar în care adevărată notă a lucrului reșea din toate cele-l'alte acte ale solemnității;—Iată pentru ce Ministerul public, nu avea nevoie să fie impus, să fie stimulat, sau obligat la această datorie, căci el găsea aci una din cele mai favorabile ocaziuni pentru a 'și exhiba talentul, pentru a 'și desfășura cunoștințele și capacitatea de care era înzestrat;

Dacă însă suprimați din acest ceremonial, atât invitațiunile oficiale, și prin urmare și locurile de onoare și modul recepției și al introducerii acestor reprezentanți ai autorităților celor alte;—Dacă desființați încă și serviciul divin precum și oficiul prestării jurământului Corpului de avocați și nu păstrați, drept ori-ce aparat al acestei sərbători, de cât faptul că judecătorii și iată locurile cu toții la o-l'altă iar Ministerul Public să vină a 'și pronunța cuvântarea, asupra unei materii lăsată la discreția sa, atunci întreb, în ce, o asemenea oficialitate, este mai deosebită, cel puțin pentru această Înaltă Curte, de cât ori-ce ședință ordinară?

Dar oare, de către ori în cursul anului, atât noi înșine, cât și publicul spectator nu o să ne vedem readunați în ședințe și mai populate de cât astăzi, ba încă tratându-se și despre cesțiuni cu mult mai însemnate de cât cele alese de noi, și chiar de acei maestri ai baroului, cu care de foarte puține ori, parchetul i-a fost dată onoarea de a lupta cu succes de egalitate?

Că este astăzi o ședință, de sigur;—Că este chiar una solemnă, fără îndoială, dar ea nu este nici atât de complectă ca cea de secțiuni-unite ordinare, și nici nu poartă așa de departe puterea unei autorități reale ca acelea;

Pentru Curțile de apel, da, se poate ca lucrul să se prezente cu mai multă importanță, de oare-ce la această instanță, nu sunt înscrise în modul organizațiunii sale, asemenea ședințe extra-ordinare în cursul exercițiului funcțiunii lor anuale;—Dar încă atunci sunt în drept a căuta motivele pentru care aceste așa numite serbători judecătorești, nu sunt prescrise și pentru cele alte trepte inferioare; și anume pentru ce tribunalelor să nu le fie și lor acordată onoarea unei astfel de solemnități cu ocaziunea reînceptării anului lor judiciar?

Dacă rațiunea determinantă a acestor solemnități, este menținerea și creșterea prestigiului justiției, apoi atunci nu ved în ce trib. sau chiar judecătoriile de pace, nu ar avea interes să li se consacre și lor, asemenea mijloace îngrăditore a autorității lor?

De alt-fel, pe cât știu, sunt multe popoare, dintre care unele stau sus în areopagul lumii civilizate, la care nu se cunoaște aceste serbători judecătorești, dar la care prestigiul puterii acesteia nu este din cel mai de neînviat;

Că printr'această suprimare a discursurilor acesteia se va aduce și o ușurare în serviciul parchetului, fără îndoială, dar oare nu se cuvine această dreptate reprezentanților Ministerului Public? De sigur, pentru că de la prima operă de organizare judecătorească și până astăzi, puterea legiuitoare nu a făcut de cât să reducă din personalul cu care parchetele au fost prevădute la origină;—Așa la această Inaltă Curte, unde la 1861, când s'a alcătuit, prima ei lege organică, erau trei procurori de secțiune, ca ajutoare ale procurorului general, astăzi nu am mai rămas de cât unul singur;

La Curțile de apel, cu ocaziunea ultimelor reduceri bugetare, numai Curtea de București a rămas cu un Procuror General, independent de serviciul de secțiune zilnic; Or, cunoscută fiind multiplicata ocupațiunilor acestui magistrat, este natural să ne întrebăm, și nu fără oricare mirare: când și cum 'i va mai fi posibil lui, să facă față atâtor și așa de grave îndatoriri de pest an, iar în urmă să mai poată avea acel dor de muncă, cea seninătate de cugetare, cea putere de corp și de inteligență, ca să 'și caute, să 'și aleagă și să 'și redacteze discursul său, pentru viitoarea redeschidere a anului judecătorec?

Am zis, Procuror General, pentru că după părerea noastră numai în persoana acestui magistrat, a înțeles legiuitorul român, spre deosebire de cel francez, să pună sarcina, sau onoarea acestei oficialități; Intr'adevăr, atât legea din 1861, care prin art. 82 a reglementat această chestiune pentru Inalta Curte de casație, cât și legile din 1865 (v. art. 115) și 1890 (v. art. 136) care a organizat acelaș lucru pentru Curțile de apel, nu vorbește de cât exclusiv și special de Procurorul General, pe când textele franceze adăoga: «ou un avocat général eu son nom. . . .», și în altă parte: «ou un de ses avocats généraux qu'il eu aura chargé. . . .». (v. Decretul 1810). Așa dar, precum în Franța substituții procurorului general, de și funcționând pe lângă parchetul Curților de apel, și reprezentând pe șeful lor în numele căruia lucrează, densii nu au totuși căderea de a ține discursuri de intrare, tot ast-fel și la noi, procurorii de secțiune, fie ei ai Curților de apel sau ai acestei Inalte Curți, nu

sunt prin lege desemnați și investiți cu competența necesară ca să poată îndeplini oficiul acestei solemnități extra-ordinare;

Când legiuitorul român, alcătuiind și organizând specialmente această oficialitate atât cu ocaziunea redactării legii acestei Inalte Curți, cât și în cele două următoare rânduri, când a revenit asupra aceluiăș lucru, în privința Curților de apel a păstrat acelaș termen restrâns și indicativ, ne adoptând acea extensiune pe care o coprindea și 'i o înfățișa modelul ce urmărea după textul francez, cu aceasta a arătat în destul încrederea și voința sa, că personal șeful parchetului Curții are să îndeplinească această înaltă datorie;

S'a lăsat însă fie-mi permisă expresiunea printr'o convență pare-se agreabilă atât pentru șef cât și pentru subalterni, ca importanța discursului să descindă din înălțimea șefului la rangul și valoarea subalternilor;—Acestia din urmă, la origină, serviciul ne fiind prea încărcat, iar darurile cu care natura 'i înzestrare abundând, s'au supus la această dulce violență, pentru că se puteau pune și mai repede în vază, în lipsă de alte ocaziuni în care să 'și poată desfășura toată valoarea și tot zelul lor;

Dar nu este nu mai atât, aceia ce putem constata, în mersul înclinat al acestei instituțiuni;

Fără îndoială, că dacă, ziua de reintrare a magistraților, s'a crezut necesar a se considera ca o serbătoare, alcătuiindu-se în special și programul acestei solemnități, s'a înțeles printr'aceasta chiar, să nu se confunde această zi cu toate cele-alte;—S'a înțeles să i se păstreze un caracter particular, să i se dea o destinațiune proprie;—Or, ce se întâmplă, în cursul timpului?, și care este reflecțiunea ce ne sugerează această împrejurare ce constatăm în fapt?

Această ședință începe a deveni mixtă, în locul celui pur solemn de altă dată, căci pe lângă discursul Ministerului Public, procesele curente încep a 'și lua locul lor;

Ce oare altă dovadă mai bună se poate aduce, pentru a învedera că lucrurile s'au schimbat, și că noi nu facem de cât să le urmărim cursul lor fatal?

Sunt deja câți-va ani, căci lucrul nu este prea nou, de când interesele adevăratei Justiții străbat, ca ori ce necesitate care se impune, sub minează, și înlocuește aceia ce pare că găsește pe nedrept așezat în locul și în drumul său;—Și cu cât timpul va trece cu atât acest rezultat se va învedera de sine, și cu mai multă putere;—Interesele adevăratei justiții, comprimate în cadrul său, care devine din ce în ce mai insuficient, va lupta continuu să învingă piedica aceasta ce 'i stă în cale, și care 'i reduce din timpul ședințelor sale, o zi întreagă, consacrată acestei așa numite serbători;

Dar, este mai mult de cât atât aceia ce marqueză slăbirea solemnității acesteia, și dovedește inutilitatea ei;—Este că însuși legiuitorul, nu numai că nu a căutat să mai ridice această serbătoare, să 'i mai adăoge la detaliile componente ale strălucirii sale, dar din potriwa a căutat să 'i mai reducă ceva, și 'i-a și redus o parte, care nu era mai puțin de natură a ne arăta lucrul ca în adevăr complet, ca în adevăr rațional;

Așa găsim: că unde prin legea din 1861 se hotărîse, că pentru interesul și mărirea acestei serbători, ședința aceasta avea să fie în realitate o

adeverată ședință desevêrsită;—Că totul să se petreacă după modelul și regula de drept comun, și anume: că după discursul Ministerului Public, să urmeze un răspuns al Președintelui, legile următoare, atât din 1865 cât și cea din 1890 au suprimat acest punct de organizațiune;

Ce însemnează aceasta, dacă nu, că ședința nu mai are acel sfârșit logic și natural;—Că auditorul ca și lectorul, nu mai se vede satisfăcut în așteptarea sa, în dorința sa, atât de naturală și așa de normală, de a vedea că după o pledoarie, după o cerere, să urmeze o aprețiere, o judecată:—Și ori-ce s'ar zice, un discurs neurtat de un răspuns, ca și o dezbateră de ședință după care hotărîrea nu urmează îndată, nu se prezintă ca lucru complect, ca ceva alcătuit demn de o circumstanță solemnă;—Sufletul, cugetul nostru, rămâne în așteptare, rămâne în nedumerire;

Am asistat cu toții la asemenea ședințe, și am putut face ușor această comparațiune, iar deosebirea nu a putut fi de cât din cele mai isbitoare;—Am avut asemenea ocaziunea de a vedea, că președintele, vocea și reprezentantul Curții, în loc de a veni să completeze cu un răspuns special și adhoc, discursul procurorului, a alcătuit un discurs nou, tot așa de complect, de eloquent și atrăgător, ca și acela al reprezentantului parchetului, dar încă solemnitatea nu ni se părea desevêrsită;

Iată deci, în resumat, o serie întregă de împrejurări, fie-care în parte, și cu atât mai vîrtuos toate la un loc, contribuitoare întru a învedera, că această sêrbătoare, la noi, deja mai cu puțin ceremonial organizată de cât în țara model, a mers într'una spre împușinare, iar nu spre creșterea aparatului, de care a fost prevăzut la început;—Că la această stare de lucruri, conlucrând, magistratura, corpul legiuitor, ca și mersul natural al lucrurilor, însuși, solemnitatea acestei zile are nevoie de un mare efort pentru a se repune, dacă nu se găsește mai bine a se lăsa facultativă, sau chiar a se desființa cu totul;

Au fost, o știu bine, în cursul lung al timpurilor și la atâtea instanțe au fost discursuri, cu drept cuvînt numite celebre;—Au fost lucrări prezentate în această ocaziune, demne de a figura printre lucrările academice, dar aceste rare momente, de un așa de agreabil suvenir, nu au fost ele de atâtea ori compensate prin alte circumstanțe, în care durata solemnității nu eguala așteptarea?—De sigur că da;—Dar în fine strălucite sau medecre fie ele aceste discursuri, cată să șicem cu D. Mazeau:

«Quels sont donc ceux qui out vecu plus d'une «journée?»

«Comme ces fleurs charmantes qui durent seulement l'espace d'un matin; ils n'étaient faits qui «pour une heure, ils ont atteints leur but et sont «tombés dans l'oubli sans laisser aucun «profit»

De aceia făcînd paralela întregii situațiunii, găsim că pierderea întrece avantajile, și prin urmare critica noastră devine fondată;

Inalți Magistrați,

Pentru că vorbim de ziua de reintrare, de ziua de redeschidere, de această sêrbătoare judecătorească, este poate să dăm o ușurare curioșității

noastre, este să satisfacem la o întrebare ce mintea noastră 'și impune în această privință, căutînd să ne explicăm, dar de unde vine aceste denumiri?—Care este rațiunea unui botez?

Ei bine, căutînd explicațiunea acestor termeni, vom găsi în acelaș timp a doua rațiune a înființării acestei sêrbători, al doilea motiv pentru care ea a fost introdusă la origină, și cu aceasta vom vedea încă odată mai mult, că dacă în alte vremuri, solemnitatea se putea înțelege, ea era atunci normală, astăzi însă ea este fără înțeles?

Intr'adevăr, în historia dreptului frances, și în special în historia organizațiunii corpului judecătorec în Franța, găsim că a existat o epocă în care, pe timpul vacanțelor mari, templul Justiției era absolut închis, magistraților însuși li se interzicea de a intra în cercetarea afacerilor până după aceste vacanțe;—Ei atunci, se putea numi, și nici că era alt-fel posibil să se numească, prima zi de reînceperea lucrărilor de cât: ziua de reintrare, ziua de redeschidere, iar sêrbătoarea se impunea;

Iată, ca exemplu cum se exprima Ludovic XIII în ordonanța sa din 1629, de sigur opera marelui său cancelar Richelieu:

«Voulons aussi et nous plaît que les dites «chambres, gardent et observent les mêmes régle- «ments cessant au temps des vacations. . . . «l'exercice de la Justice;—Durant le quel temps «nous leur défendous, et interdisons toute connais- «sance de cause si non par lettres et commissions «particulières»

Cînd dar într'o țară, Judecătoria es pentru a nu reintra în palatul Justiției de cât după un timp atât de lung;—Cînd serviciul Justiției se închide aproape cu desevêrsire pentru a nu se redeschide de cât după atâtea luni;—Oh atunci, este natural, lucrul se impune, sêrbătoarea se înțelege;—De aceia pompa, luxul, și ostentațiunea ce se desfășura în această zi, era așa de mare, căci momentul era atât de mult așteptat;

Astăzi însă, după atâtea secole, în care constatîndu-se neajunsurile enorme ce resulta din această închidere a cursului Justiției, astăzi cînd s'a revenit la un sistem mai rațional, și cînd serviciul de vacanță se reduce la strictul necesar dar fără a se închide cu totul, astăzi nu se mai poate vorbi de reintrare sau redeschidere, căci nu a existat nici o închidere și nici o părăsire, o eșire definitivă din local;

Legiuitorul nostru se pare că a avut conștiința de această nepotrivire de termen, cînd a substituit cuvîntelor franceze, pe acela mai propriu de «reînceperea anului Judiciar», dar a păstrat totuși ceremonialul, care se întemeia și pe considerațiunea lungii suspendări de serviciu;

Ori cum ar fi însă, ambele motive pe care s'a fondat la origină această solemnitate, fie prestigiul și autoritatea magistraturei, fie rațiunea sêrbătorice, de reluare a serviciului Justiției, nici unul nu mai are astăzi înțelesul său de altă dată, nici unul nu mai poate justifica această exigență din partea legiuitorului modern;—Dar, Domnilor, să ne oprim un moment și să cercetăm care este mersul și starea actuală a acestei questiunii în Franța însăși.—În această țară despre care poetul se pare că ne a avut anume în vedere pe noi cînd a șis:

«*Tout homme a deux patries, d'abord la sienne*
[*et peix la France*»

Să vedem ce se petrece în Capitala acestei țări:

«*Cette cité de lauriers toute ceinte,*
«*Dont le monde entier est jaloux,*
«*Que les peuples émus appellent tous la sainte,*
«*Et qu'on ne nome qu'à genoux*».

În 1791 se organizează Curtea de casație în Franța, cu o competență și serviciu uniform, atât în timpul vacanțelor ca și în restul anului, nimic însă despre vre un discurs sau solemnitate pentru această zi;—Tocmai în 1826, când s'a alcătuit un regulament de serviciu pentru această înaltă instanță, s'a înserat ceva în această privință, dar încă fără multă amănunțime de decor și ceremonial, căci iată ce găsim în art. 71 al acestui decret:

«La rentrée de la Cour de cassation, se fera chaque année, dans, une audience solennelle, à la quele assisteront les trois chambres;—Le premier président recevra le serment qui sera renouvelé par les avocats», atât și nimic mai mult;

Și să nu se uite că acest Decret urma foarte de aproape pe cele din 1808 și 1810, în care se vorbea despre reîntrarea Curților de apel și unde discursurile erau anume prevăzute;

Dacă însă în Franța la 1826, puterea centrală a decretat suprimarea discursurilor de intrare, pentru Curtea supremă, de sigur a făcut aceasta cu speranța că exemplul va fi ascultat și urmat mai departe;—Timpul însă a dovedit desiluziunea acelor care și făceau această idee;—Intr'adevăr, nu numai că Curțile de apel nu au profitat de această împrejurare pentru a suprima discursurile, dar nici chiar parchetul acelei înaltei Curți nu a găsit cu cale să se supună acestei reglementări;—Discursurile au continuat și păreau chiar că aveau să se perpetueze în ciuda Decretului sus numit;—De aceia o nouă intervențiune, un nou avertisment pentru zelul oratorilor respectivi, cerându-le de astă dată și mai pe față, și mai formal a desfășura activitatea lor, în niște împrejurări în adevăr mai puțin poetice dar în interesul unor cauze mai mult folositoare;

În ședința de la 21 Ianuarie a. c. D. Raoul Pérêt, fiu de magistrat și fost magistrat el însuși, având convingerea, că aceste discursuri, sunt o muncă inutilă cum și că răpește justiției un timp așa de necesar, a găsit momentul ca să se facă să fie ascultat, sigur fiind, că atât îi era de ajuns, pentru a obține câștigul cauzei de a cărei dreptate nu se îndoia;

Era la ordinea zilei bugetul Ministerului de Interne, unul din cele mai oprite între toate, și cum astăzi, se pare, că chestiunea economiilor bugetare, a trecut în rândul unei adevărate rațiune de stat, aci și a fixat deputatul frances, terenul de care avea nevoie;—La capitolul 25, se trata între altele și de cheltuiala de imprimerie a discursurilor de intrare; D. Pérêt depune un amendament, cerând să se economisească statului cele 8000 fr. cât se cheltuiește cu tipăritul acestor discursuri, iar pentru ca să vedeți mai bine adevăratul motiv care călăuzea această poponere, dați-mi voie să vă fac să ascultați cuvintele proprii ale autorelui însuși:

«Ce n'est pas seulement dans le but de réaliser une économie, zice între altele D. Pérêt, que j'ai

«déposé mon amendement;—En demandant qu'on suprimât dans les cours d'appel les frais d'impression, des discours de rentrée, j'ai voulu surtout appeler l'attention de M-r le garde des Sceaux, sur un usage, qui ne me paraît pas répondre a aucune nécessité;

Să-mi dați voie să mă opresc un moment, pentru a vă atrage atențiunea, că nu este vorba aci, de cât de discursul de la Curțile de apel, de oarece, după cum am spus deja, la Curtea de casație nu este discurs legal ci numai de tradiție, de exclusiva bună-voință a membrilor parchetelor;

«Je me garderai bien, continuă d. Pérêt, de critiquer ces discours, dont quelques uns sont des chefs d'oeuvre, mais il est permis de se demander, si ces manifestations oratoires, sont nécessaires, pour que la justice soit mieux rendue dans le cours de l'année;... d'autant plus que le choix des sujets devient de plus en plus difficile, si l'on veut éviter les sentiers battus, et qu'il n'est pas rare de voir des magistrats chercher le leur, dans le domaine de la morale, ou de la littérature, ce qui n'est pas conform à l'esprit du Décret.

«Messieurs tous ces discours sont imprimés au frais de l'état, et envoyés dans toutes les cours d'appel et dans tous les tribunaux, où ils vont s'amonceler dans la poussière des armoires.

«A quoi ont-ils servi?—Bien peut pourraient le dire.

«Si l'on a voulu par la uniquement augmenter la solennité des audiences de rentrée, j'estime que cette solennité d'apparat est inutile et surannée, et que les magistrats serviraient beaucoup plus utilement les intérêts des justiciables, en abandonnant immédiatement le jour de la rentrée, l'examen des affaires qui leur sont soumises....»

Și după încă câte-va considerațiuni închee rugând a se lua în nume de bine cererea sa.

Care este Ministrul care credeți că se ridică să răspundă la această cerere?—Cel de interne al căruia buget era în discuțiune?—Nici de cum;

D. Vallé Ministrul justiției se ridică și zice textual; «Messieurs, je ne suis pas très partisan des discours de rentrée, mais avant de prononcer leur suppression, je dois consulter les chefs des Cours;—Je demande donc à la chambre, de vouloir bien réduire le crédit d'une somme de mille francs, à titre d'indication, jusqu'à ce que je me sois procuré les renseignements, qui me permettront de prendre les mesures nécessaires...»

Camera adoptă acest mod de a vedea, așa că de aci înainte se putea zicea că discursurile de intrare, au trăit;

O anchetă se deschide, este adevărat, la Ministerul justiției, pentru a se consulta Curțile, dar rezultatul era de prevăzut;—O mare majoritate se pronunță pentru suprimarea acestor discursuri;—Proiectul de decret se redactează, el este adoptat de Consiliul de Stat și contrasemnat de Președintele Republicei, așa că de la 12 Iuliu expirat, lucrul a intrat în domeniul faptelor împlinite (V. Journal Official No. 21, p. 123 și No. 187, p. 260).

Iată deja destul, pentru ca de aci înainte să nu mă mai tem de ori-ce critică, să nu mă hezit în părerea mea;

De la 1893, de zece ani împliniți, astăzi pentru a șasea oară sunt pus în aceiași situațiune, căci

pentru a șeasa oară mă întreb; la ce servă oare această muncă, pe care trebuie să o depunem întru alcătuirea acestor discursuri? și pentru ce atâtea sedințe distrase de la adevărata lor destinațiune?

Iar răspunsul vecinic același, sprijinit de precedentul ce vi'l arătați, mi-a dat astăzi curajul și forța necesară, ca să pot spune aici, aceia ce am avut onoarea a vă desfășura;

Simț că este destul, ved că ar trebui să închei, cu toate acestea vă cer voie să 'mi acordați încă un moment de ascultare, pentru a vă reproduce câte-va scurte notițe, ce am putut culege din însuși acel dosar de anchetă, din Ministerul justiției franceze, și pentru care nu pot să mulțumesc, în destul, amabilității d-lui Director respectiv:

D. Am-*president* al Curții de apel din Dijon se arată ca partisan al discursurilor de intrare;— D-sa face un strălucit istoric asupra tradiției, dar nu poate să reziste, și să nu recunoască;

Că aceste discursuri au degenerat, au deviat de la destinația și scopul lor de origină, ajungând la nivelul unor bucăți de eloquentă:

«Qui oscilent, cum se exprimă d-sa, entre la compilation historique, et le devoir du style», și încheie calificându-le cu denumirea de «*Corvée*» atât din punctul de vedere al autorului cât și din acela al auditorului;

Curtea de Pau, cere asemenea menținerea acestor discursuri, dar pe motiv nu de tradițiune seculară, ci pentru că acestea ar constitui niște lucrări folositoare, dovada, zice acest raport, este că aceste discursuri sunt citite chiar peste frontieră, și critica lor stă în pagini lungi în diversele reviste;

În fine această Curte adaogă, cum că aceste discursuri sunt necesari pentru că printr'insele se exprimă regretele corpului, pentru pierderile întâmplare în cursul anului precedent;

Acestea sunt în resumat motivele pe care se fondează, partizanii acestei instituțiuni spre a-i perpetua existența; Pentru noi răspunsul nu este de cât foarte scurt:

Intr'adevăr de tradițiune, ca și de trecerea lor peste frontieră, ne putând fi vorba, nouă nu ne rămâne de cât ultima considerațiune invocată de de Curtea de Pau: a exprima regretele noastre pentru pierderile suferite; Dar oare pentru aceasta numai ziua acestei solemnități ne poate oferi acest mijloc? Expansiunea sentimentelor noastre, exprimarea regretelor, sau chiar lacrimile noastre, nu sunt obligate a aștepta începutul anului judiciar pentru a și avea cursul lor;

Domnilor, ocașiunea se prezintă bine, și de aceia 'mi dați voie să profit de d'nsa;

Nu știu dacă vre o dată, Secera Severa a legei sau destinul crud al naturii va pătrunde mai adânc și mai dureros în corpul acestei Inalte Curți; jumătate din complectul unei secțiuni cu un președinte în frunte, ne au părăsit în cursul anului trecut: Toți magistrați de carieră, toți consacrandu-și întreaga lor viață acestui sacerdoțiu, toți atât de destinați magistrați ca și excelenți colegi;— Ei bine, așteptata vre unul din noi, ziua de astăzi, pentru a manifesta simpatia și regretul său?— De sigur că nu.

Eu ridic aici în numele corpului întreg, omagiul de respect și de neuitată amintire celor care ne au părăsit;—Exprim asemenea urări de bună venire

succesorilor lor, dar oare aceasta formează adevărata bază, singura rațiune a discursurilor noastre?— De sigur nu.

Motivul deci care consistă în a zice că trebuie să se mențină discursurile de intrare numai pentru că ele oferă puțină exprimări acestor regrete, nu apare mai temeinic ca cele alte;

Dacă trecem acum, puțin, și în grupul celor care numai vor aceste discursuri, găsim:

Că Procurorul General al Curții de apel din Dijon, spune: că aceste discursuri nu mai au nici o atracție, nu mai prezintă nici un interes, căci ele sunt ascultate, cum zice d'nsul:

«*d'une oreille distraite*»

chiar de către magistrați;—ceea ce însemnează a zice că nu sunt ascultate, de loc;

Iar Procurorul General al Curții de Caen este și mai tranșant în raportul său;—Drept ori-ce răspuns la întrebarea Ministrului: Dacă trebuie sau nu să se suprimă aceste discursuri, Domnia sa se miră cum de nu s'au suprimat deja până acum.

Raportul însă cel mai interesant pentru noi, este acela al parchetului Curții de Paris, pentru că în afară de o părere de autoritate, acest raport 'mi a adus la cunoștință detalii pe care de nică-eră nu le-aș fi putut lua;—Așa între altele D. Bulot ne spune:

Că din timpuri imemorabile, discursurile de intrare la această Curte, au fost ținute numai de către avocații Generali;—ceea ce, fie'mi permis a o spune în treacăt, însemnează că ele constituiesc mai mult o sarcină de cât o onoare;

Că persoana căruia i se delegă această lucrare, a avut, tot-de-a-una, în afară de libertatea vacanțelor, și o lună de zile, concediul special, după care Procurorul General relevând câtă muncă și cât timp se consumă cu aceste discursuri, încheie cu următoarele cuvinte:

«Dans ces conditions, je persiste dans les termes de ce rapport, et j'estime qu'il n'y a que des avantages, a faire disparaître cette tradition *sorannée*?».

Ce aș putea eu oare, să mai adaog pe lângă toate acestea?

Dacă la Curtea de Paris, unde pentru serviciul celor zece secțiuni, sunt zece substituiți, șapte avocați Generali și un Procuror șef, și încă sarcina discursului nu s'a crezut nici o dată suficient posibil de efectuat, cu toate orele libere de peste an, cu toată întreagă libertatea vacanțelor mari, căci s'a dat neclintit, și în tot-d'a-una încă o lună de zile concediul, ce trebuie să mai zicem la noi?

La noi unde economiile bugetare ne au redus ca din plăcere personalul parchetelor până la cea mai strictă limită, ca să nu dic chiar sub această limită:

La noi unde atât la Curțile de apel cât și la această Inaltă Curte, șeful parchetului este astrâns să țină serviciul unei secțiuni proprii, în afară de cele alte obligațiuni de prezentări sau oficialități la care demnitatea funcțiunii sale 'l reclamă neîncetat;—De sigur că insuficiența acestor lucrări se justifică, dar solemnitatea, instituțiune degenerază;—Iată pentru ce cred că încheind aici cuvântarea mea pe ziua de astăzi, nu pot face mai bine de cât să recomand atențiunii d-voastră cele ce am avut onoarea să vă expun;—Iar dacă în speranța ce am de

a vă câștiga acestei cauze, nu am putut isbuti, fie cel puțin ca să fi putut câștiga buna voința acestei Inalte Curți, întru a'mi trece cu vederea, insuficiența lucrării acesteia, așa de repede și în atât de scurt timp pregătită.

Îată și răspunsul d-lui Președinte N. Mandrea :

Domnule Procuror general,

La 11 August am fost înștiințat la țară prin o scrisoare primită de la d-l Prim-grefier că am a răspunde cuvântărei d-lui procuror-general la deschiderea Curții în locul d-lui prim-președinte plecat în virtutea unui concediu ; la 21 August D-v reintors în țară a'ți bine-voit a-mi comunica prin o scrisoare subiectul ales pentru cuvântărea ce aveți a ține,—ast-fel că eu ca și onorații colegi, suntem în aceeași plăcută situațiune a fi ascultat astă zi pentru întâia oară interesanta d-voastre cuvântărea.

Și cu ocazia acestei cuvântări, constat și silința ce ați pus pentru adunarea materialului în timpul vacanțiilor, spre a desvolta tesa D-v. cu sinceritate și cu talent, și mă grăbesc, în numele Curței, a vă felicita pentru studiul ce ne-ați prezentat, sub toate privințele instructiv.

Ce v'a putut determina d-le procuror, a alege materia pe care ați desvoltat-o?—Sunt considerațiile ce ne-ați pus înainte, destul de larg exprese, prin care conchideți la desființarea cuvântării ce e prescrisă de disp. art. 82 a legii Curții de casație, spre a ne scuti de acest act oare-cum solemn dar și teatral, sau sunt și motive psihice,—cari în cazul D-v., mi-ar părea foarte plausible, ocupat cum sunteți tot anul, ca să aveți încă a ține și o cuvântărea.

În sine privită această solemnitate a deschiderii anului judecătoresc, printr'o cuvântărea și printr'un răspuns, ar putea să aibă utilitate, dacă s'ar privi ca ocazie de afirmare a Curței în modul urmat sau care ar fi a se urma,—dacă materia s'ar alege la timp în înțelegere cu primul-președinte, —și dacă acela care ar avea a ține cuvântărea ar avea și sârguința, știința adevărată și talentul de a interesa, a ști a convinge. A asculta o cuvântărea de alt-fel bine concepută, bine studiată, cu vioiciune desvoltată, și liber vorbită, poate tot d'a-una să fie interesant.

A fi siliți însă a asculta cuvântări fără îndeplinirea acelor condiții, nu destul rumegate, ne fiind de cât reproduceri din cuprinsul veri-unei cărți fără să se documenteze silința, cunoștințe adevărate, studii,—și fără interes, sunt cauze pentru ca solemnitatea aceasta să și pearză efectul, —și cel mai bun semn al timpurilor, este însăși cuvântărea ce ați ținut.

De alt-fel, este adevărat că în genere, în alte țări, asemenea solemnitate nu e cunoscută. Și în-

tr'adevăr, ceea-ce trebuie să se ceară este ca, magistrații în genere să fie la înălțime și să corespundă îndatoririlor lor pe fie care zi, în mulțimea cazurilor ce se înfățișează,—și dacă aceasta o facem cu dinadinsul, lesne ne putem dispensa de asemenea solemnități.

Insistând, d-le procuror-general, pentru desființarea acestei solemnități prescrise de art. 82 legea Curții de casație, ne oferiți ocazia a ne întreba dacă numai în această privință dispozițiile legii Curții de casație s'ar putea modifica. —Căci și Curtea de casație în toate nu poate fi un fel de *noli me tangere*,—și legea ei poate și trebuie să fie modificată, dacă este a realiza scopurile urmărite prin înființarea ei mai mult ca până acum. —Introducerea Curței de casație, a avut de sigur o mare însemnătate pentru țara românească. Necesitatea ei recunoscută de Congresul de Paris prin convenția de Paris, și elaborată legea în urmă de comisia cen'rală. Curtea de casație începând a funcționa la 15 Martie 1862, ne-a deprins a înțelege utilitatea de a avea nu numai o instituție supremă judecătorească, dar și ai cărei membrii să fie inamovibili.

Cu toată insuficiența elementelor necesare la compunerea Curței,—Curtea de casație s'a menținut întărindu-se în vază, considerație, ca sprințul ultim în căutarea dreptății în țară.

Aședată Curtea de casație în Capitala Principatelor-Unite, precum în capitală ea trebuie să fie, și ea a contribuit prin acțiunea ei pe temeiul aplicării legilor la întărirea unirei.

De la punerea în lucrare a legii Curței de casație, ea s'a modificat prin diverse legi posterioare; cea mai însemnată a fost întâia de sub statut, prin care s'a desființat o secție cu membrii luați din totalul număr al judecătorilor Curței.

Și legea de organizare judecătorească din 1890 a vroit să contribuie a introduce oare-care modificări, în cât privește mai cu seamă condițiile de numire, nu tocmai fericite.

Observațiile, criticele ce încercăm a face, privesc constituirea și competența Curței de casație, precum și procedura pentru judecare la Curtea de casație.

Condițiile de numire sunt partea cea mai esențială, căci ori cum, o instituție va fi după felul cum sunt acei cari sunt chemați a îndeplini funcțiunile, și după modul precum numirile se fac.

Condițiile de capacitate pentru numirea magistraților s'au îngreunat prin art. 63 a legii de organizare judecătorească, în cât privește stagiul și vârsta,—dar acum ca și înainte numirile și a judecătorilor Curței de casație se fac după propunerea Ministrului de justiție,—fără nici o altă îngrădire. Aprecierea în propunerile ce se fac a-

târnă numai de la însuși Ministrul de justiție, care fiind dintr'un guvern numit dintr'un partid oare-care zis politic, el stă și se schimbă pe cât stă și până când se schimbă guvernul și partidul chemați prin increderea M. S. Regelui a governa.—Așa fiind, se poate ca numirile judecătorești făcute după aprecierile Ministrului de justiție să fi ținut seamă nu numai de capacitatea intrinsecă a propusului spre numire, ci și de considerații care să fie streine existenței și funcționării justiției.

Se poate întâmpla că, crezându-se că și magistratura ca și administrația având a servi și pentru interesele partidelor politice, ca numirile și în magistratură să se facă în sens ca cel puțin ele să fie simpatice care căruși curent.

Și dacă regimul de partid continuă a produce efectele sale în administrarea internă a țerei, spre a asigura numirea judecătorilor, în general, în scopul celei mai bune justiții, necesitate va fi de a îngădi acțiunea și dreptul de apreciere a Ministrului de Justiție, și această necesitate e mai evidentă pentru numirile la Curtea de casație, care nu e numai un organ judecătorec menit a asigura unitatea în aplicarea legilor nu numai în materie de drept privat, de drept penal, precum și a legilor în materie de drept administrativ și de drept public, ci și a judeca pe însuși Miniștrii pentru abateri politice.—Sub ambele privințe, nu poate fi indiferent dacă propunerile la numire pentru Curtea de casație se fac cu aprecierea cea mai imparțială și independentă.

Compusă Curtea de casație din două secții, acestea s'au constituit după vremuri în diferite moduri: prin sorți, prin tragere la sorți numai a 4 membrii din fie-care secție, prin trecerea întregului personal judecătorec a unei secții spre a constitui cea-l'altă secție, — și acum în urma legii din 1896, art. 7, prin tragere la sorți a 4 membri.

De sigur că acest mod de constituire e mai priincios de cât acela ce consistă în trecerea tuturilor judecătorilor de la o secție la ceal'altă.

Dar oare și acest mod de constituire este cel mai bun? Spre a realiza scopul cel mai bun în aplicarea legilor, n'ar fi oare trebuință ca judecătorii să fie permanenți la o secție; ori-care ar fi considerațiile de utilitate pentru unii judecători de a-și varia cunoștințele în altă sferă a dreptului?

Sciind judecătorii că permanent au a fi la o secție, — ei se vor indruma a se aplica la studiul și aprofundarea în deosebi a legilor și materiei de competența secției la care sunt,—și această lărgire și aprofundare a cunoștințelor va fi în interesul aplicării.

Este însă temere de un spirit strimt ce s'ar incuiba prin continue conviețuire și conlucrare?

Dacă judecătorii sunt studioși, și preocupați mai cu seamă, și având ambiția a fi cât mai buni judecători,—aceea temere este mai mult în închipuirea unora și eu cred că noii judecători succesiv ce s'au numit în anii din urmă, se vor fi putut convinge că întâlnesc în sânul Curței oare-cară consacrate păreri juridice,—nu însă acel spirit îngust sau înclinații pronunțate într'o direcție oare-care.—Insistăm asupra necesității permanenței mai cu seamă din cauza competenței secțiilor așa precum e, atât de varie, cu deosebire la secția II-a a Curței de casație.

Până la 1870, competența secției a II-a fiind numai în materie penală, secția I-a, era prea mult oberată și secția II-a părea a fi prea puțin ocupată. De aceea prin legea din 12 Martie 1870, s'au atribuit secției a II-a noui materii micșorându-se competența secției I-a, și consecința a fost că s'a mărit numărul proceselor intrate și judecate, și de atunci tot în scop de a conserva un echilibru în lucrările secțiilor s'au mai atribuit materii prin varii legi cari au urmat, prin legi penale accesorii: precum legea vamală, legea silvică, acea a vânatului, a pescuitului, legea sanitară. Și acum mai cu seamă în urma modificării legii de constatare și percepere de la 1894 având a judeca secția a II-a și recursurile în materie de așa zise procese fiscale, adică pentru așezarea impozitelor am ajuns a înțelege că procesele care au a fi judecate într'un an sunt în număr de mai multe mii.

E destul a indica nu mai în cât privește aceste procese că în anul 1893 s'au judecat 231 în anul 1894, — 285 în anul 1895,—2390 în anul 1896, apoi 643; în anii următori: 412, 531, 386, 876, iar totalul proceselor intrate și judecate au fost:

anul 1894—95	au intrat	2079	și s'au judecat	1664
» 1895-96	» »	3614	» »	3599
» 1896—97	» »	2035	» »	3396
» 1897—98	» »	1898	» »	2503
» 1899—900	» »	2273	» »	2526
» 1900—901	» »	2621	» »	1721

Și din cauza acestor procese-fiscale este de văzut că numărul acestor procese cu vremea are să crească pe cât contribuabili se vor deștepta asupra interesului ce au a se presenta, și asupra modului de a-și apăra interesele și drepturile.

Spre a judecă atâtea procese în scurtul timp fixat de legiuitor, am văzut la secția II-a, în timp de o lună, câte 90 și mai bine de procese figurând pe tabloul proceselor.

În genere cu multă abnegație și perverând în fie care zi până la 8 ore seara, s'au putut judeca în launtrul termenului; și această celeritate în sine de

sigur necompatibilă cu prestigiul ce trebuie să însuşescă o judecată, n'a fost cu putinţă de cât graţie împrejurărei, că părţile nu s'au prezentat, sau că prezentându-se n'au ştiut a se asigura de concursul unui avocat cu cunoştinţa legilor fiscale,—sau că recursurile nu se puteau susţine din cauză de lipsa îndeplinirii formelor, fiind-că părţile nu se prezentase dinaintea comisiilor de apel spre a-şi susţine apelurile. Dar pre cât părţile vor căuta a-şi da seama de drepturile ce au a apăra, pe atât situaţia va fi tot mai grea pentru secţia 2-a.

Privind tabloul proceselor de judecată în zilele de audienţă la s. 2-a, trebuie să recunoaştem că el e impunător nu numai prin numărul proceselor de judecată, cât şi mai cu seamă prin varietatea proceselor. Pentru aceasta se cere o muncă excesivă judecătorilor secţiei, şi totuşi aceasta nu e prielnică pentru o bună judecată. În asemenea condiţii care poate fi remediul pentru a uşura funcţionarea secţiei a 2-a a Curţii de casaţie?

Unii susţin că modul de judecare a proceselor fiscale relativ la aşezarea impozitelor ar fi mai mult un simulacru necompatibil cu caracterul instituţiunilor judecătoreşti ordinare, în deosebire a Curţii de casaţie şi luându-le din competenţa Curţii de casaţie a le deferi sau Curţilor de apel sau Curţii de conturi.

Această propunere nu poate fi admisă. A deferi judecarea acelor procese Curţilor de apel, din care unele sunt destul de oprite, e a cădea dintr'un rău într'alt rău. Iar Curtea de conturi, intitulată Inaltă Curte de conturi, are un rol special, o competenţă specială şi prin felul ei, şi din cauza ocupaţiunilor ei, nu poate să judece procesele acelea. Afară de aceasta, nicăeri nu s'a deferit judecarea acestor procese Curţii de conturi, ci pretutindeni un suprem corp judecătoresc e chemat a le judeca, fie cum ar fi Curtea de casaţie, sau un tribunal suprem de drept administrativ.

În fine s'a zis că toate procesele să fie deferite de o potrivă la secţia I-a şi la secţia II-a a Curţii de casaţie. Aceasta nu se poate pentru că ar fi de dorit ca judecătorii să se specializeze spre a asigura o mai bună aplicare a legilor,—şi cu adoptarea acelei propunerii n'am ajunge la scopul dorit.

Spre a înlătura inconvenientele stărei de lucruri, remediul îl cred mai de grabă: 1) în măsurile administrative din partea Curţii de casaţie, de un caracter intern; 2) în o regulare nouă a competenţei fie cărei secţii.

Măsurile administrative de un caracter intern ar avea de scop a afecta zile pentru câte un soi de procese, de a asigura cel puţin 4 zile de

audienţă pentru fie care secţie, fără întrerupere, prin judecarea proceselor în divergenţă la una sau la altă secţie, pentru care ar trebui o zi a-nume să fie hotărâtă.

Pentru executarea acestor măsuri va trebui ca Preşedintele secţiei exclusiv nu numai să supravegheze distribuirea cauzelor spre facere de raport între membrii secţiei, ci să ficeze termenele pentru judecare. Aceasta se înţelege lesne la cele l'alte jurisdicţii, nu se admite actualmente la Curtea de casaţie pe temeiul dispoziţiilor formale a legii Curţii de casaţie.

O nouă determinare a competenţei fie cărei secţii, aceasta s'ar face după consideraţiile, că la secţia I-a ar avea a se concentra numai procesele de drept privat, de drept comercial, de procedură civilă şi de procedură comercială,—iar la secţia II-a s'ar concentra: procesele în materie penală de ori-ce fel în virtutea Codului penal şi a legilor penale accesorii, de drept administrativ, de drept public, de drept fiscal, de impozit, de drept electoral, de pensii ş. a.

Procedând ast-fel, s'ar deferi secţiei I-a din procesele ce judecă azi secţia II-a: vânzările silită, neavând raţiune așa precum e, ca recursurile contra ordonanţelor de adjudecare să se judece de secţia II-a, iar contestaţiile în materie de urmăriri silită să se judece de secţia I-a.

Apoi s'ar deferi secţiei I: Exproprierile, procesele de divorţ, acele relative la separaţii de patrimoniu, la cestiuni rurale şi procesele comerciale,—şi s'ar lua de la secţia I-a; procesele electorale, cele în privinţa monop. tutunurilor, al timbrului, a licenţelor, etc.

În fine, ar trebui ca recursurile contra cârţilor de judecată definitive, care să judecă aşi de tribunale conf. legii judecătorilor de pace (art. . . .), să se judece de o secţie sau cea laltă secţie a Curţii de casaţie, după materie. Aceasta în interesul unităţii jurisprudenţei, mai cu seamă într'o materie grea ca aceea a posesiunii şi a acţiunilor posesorii; şi spre a ne scăpa de rolul ce s'a recunoscut tribunalelor. De alt-fel, Curtea de casaţie va putea judeca asemenea recursuri, spre înlăturarea părţilor, chiar dacă ele s'au depus la judecătoria de pace şi fără ca părţile să trebuiască a fi ascultate.

Având a regula din nou competenţa secţiilor Curţii de casaţie, s'ar putea întreba dacă n'ar fi util şi raţional ca recursurile contra decisiilor Consiliului de război, judecate de Consiliul de revizie, să fie judecate asemenea de s. II a Curţii de casaţie. Ast-fel s'ar concentra tot dreptul penal, de ori-ce soi, la s. II a Curţii de casaţie, care ar fi chemată a se pronunţa, de sigur, cu mai multă competenţă şi independenţă de cât

nu ne putem aștepta de la Consiliul de revizie, așa precum e compus și precum lucrează. Prin aceasta s'ar realiza garanția dorită și necesară în interesul legii și a buneii ei aplicări, și în interesul cetățenilor, care toți împreună constituie națiunea armată.

Consiliul de revizie judecă recursurile contra deciziilor consiliilor de răsboi, în drept și formal, ca Curte de casație.—Prin urmare, pentru îndeplinirea acestei misiuni, trebuie ca judecătorii Consiliului de revizie să aibă pe lângă o cultură juridică cunoștințele dreptului penal și a procedurii penale, ceea ce nu este de fapt și nu putem cere de la judecătorii improvisați ai Consiliului de revizie.

Dacă ni s'ar erta o digresie, ar trebui să insist pentru necesitatea reorganizării justiției militare în genere;—Căci afară de Franța, pretutindeni s'au reformat și se reformează codurile de justiție militară, și în țara vecină Bulgaria s'a pus în lucrare un Cod de justiție militară, conceput după cel rusesc, care oferă garanțiile precum nu pot oferi Codul nostru de justiție militară.

Dar afară de aceasta, sunt materii pentru care individul trebuie să aibă puțința a se adresa la un judecător. Sub statut, chiar contra actelor abătute a fie-cărui organ administrativ, individul putea recurge la Consiliul de stat spre a cere anularea.

Prin suprimarea Consiliului de stat s'a suprimat orî-ce mijloc de ocrotire a individului, contra abuzului și arbitrariului agenților administrativi, ai consiliilor comunale sau județene, sau a consiliului de ministrii. Aceasta nu se poate justifica de cât prin dorința a tot puterniciei urmărite poate de partidele politice.—Și precum în alte țări individul are garanții în această privință, precum în Franța are recursul la Consiliul de stat, precum în Prusia și în singuraticile State germanice, în Austria, în Ungaria, este un tribunal special suprem pentru tot dreptul administrativ, și la noi ar fi vremea să ne gândim a face ceva în această privință.

Afară de aceasta, Miniștrii și consiliul de ministrii apreciază și judecă în materie de drept public, ast-fel Ministru de interne judecă validitatea alegerilor comunale și județene, Ministru de domenii judecă validitatea alegerilor camerilor de comerț.

În toate asemenea cazuri, pentru a obține o imparțială judecare, indicat ar fi a se introduce o deosebită secție la Curtea de casație, care pe lângă materiile de drept administrativ, de drept public, ar avea a cerceta și recursurile contra actelor abătute a tuturilor organelor administrative.—Ast-fel, Curtea de casație ar fi paladiul în

stat pentru toate sferile dreptului, pentru dreptul privat, pentru dreptul penal și pentru dreptul administrativ și public.—Atunci secția I ar avea competența în toate cestiunile de drept privat, de drept comercial, de procedură civilă și procedură comercială; secția II în toate cestiunile de drept penal-civil sau militar, și de procedură penală, iar secția III ar avea competența în toate materiile de drept administrativ, de drept public, de drept fiscal de impozite, de pensie, ș. a.—Și acești judecători speciali ai secției a 3-a, bine aleși, vor avea destoinicia specială a aprecia alt-fel trebuințele Statului, în sfera dreptului administrativ și a dreptului public, în deosebire de acei judecători deprinși și crescuți în sfera și atmosfera numai a dreptului privat și a dreptului penal.

* * *

Acum să fiu îngăduit a arăta și observațiile mele asupra unor puncte a procedurii conform legii Curței de casație. După lege, Primul președinte împarte recursurile între secții, el sorocoste procesele spre înfățișare, precum tot el desemnează pe raportori.

Noi credem că președinții de secții având administrarea și conducerea secțiilor, sunt mai în stare a îndeplini aceste funcțiuni: ordonând scoaterea citațiilor, fixarea termenelor și numirea raportorului, precum de alt-fel este la tribunale și la Curțile de apel. Alt-fel fixându-se întâiul termen și ordonându-se facerea citațiilor de primul președinte și apoi fixându-se cele l'alte termene de președintele de secție, se întâmplă, din nesciință chiar, o aglomerare de procese, cu neputință de rezolvit.

Procesele nu se vor prezenta secțiunii chemate a se pronunța asupra lor de cât după ce ele vor fi puse în stare de a fi judecate și al. 5 art. 61 legea Curței de casație lămurește când are o cauză a fi considerată ca pusă în stare,—adică când toate lucrările, între care se coprinde și memoriul dat de părțile interesate sau comunicat Curței, sau când termenele încuviințate pentru comunicarea lor au expirat.

Iacă o dispoziție care a rămas neexecutată. De aceia se înfățișează o cauză la termenul fixat, fără ca în genere să fie lucrările trebuitoare îndeplinite, fără ca părțile interesate să fi dat memoriul, fără să fie motivele formulate și comunicate, și o serie de amânări se produc pentru facerea, redactarea, depunerea și comunicarea motivelor.

Este indispensabil ca înainte de termenul de înfățișare să fie cel puțin motivele formulate și comunicate.

Insuși raportul are de scop conf. al. 2 art. 53 să cuprindă o relațiune a cursului pricinii cu im-

prejurările și cu arătare de motivele din hotărârile supuse recursului, dar fără concludiuni din partea raportorului.

Raporturile însă cum se fac nu corespund în genere acestei prescripții. Fără un raport circumstanțial și fără motive cunoscute mai înainte de înfățișarea cauzei judecătoria ascultă o cauză de plano și din această lipsă impresiile au influența lor la judecare.

Atât în privința termenului în care are a se prezenta raportul cât și în privința modului de a se face, totul atârână de la noi judecătoria și noi avem a răspunde.

Curtea de casație nu judecă pricina în fond și casează hotărârile date conform art. 38. Cu toate aceste recursurile sau apelurile contra sentințelor în materie electorală le judecă și în fond conf. art. 46 legea electorală.

Această derogare constituie un mare inconvenient și cauzează Curței multă pierdere de vreme.

N'ar fi suficient ca Curtea să judece numai pe temeiul actelor produse și verificate de tribunal și a faptelor constatate. Trebuie să recunoaștem că este o deosebire între tribunalele de la 1866 și cele din 1903, dacă tribunalele n'au inspirat încredere nici la 1866 nici la 1884, nu se mai poate zice aceasta când și dacă personalul tribunalelor va fi declarat neamovibil. Inamovibilitatea trebuie să fie întinsă asupra întregului personal judecătoresc de la tribunal. La 1890 când cu reforma organizării judecătorești, pe lângă președintele tribunalului ar fi trebuit a se declara inamovibil și judecătorul de instrucție și a se fixa un termen de când toți judecătoria tribunalelor să fie inamovibili. Spre asigurarea lumii și imparțialii aplicării a legii pentru libertatea provizorie trebuie introdusă inamovibilitatea judecătorilor de instrucție. Și precum judecătorul de instrucție, asemenea și întregul personal judecătoresc va trebui să fie declarat inamovibili. Căci într'un Stat în care partidele politice succesiv sunt chemate a governa, trebuie să avem conștiința că și administrația și justiția au să fie independente de fluctuațiile de partid, și pentru independența justiției nu cunosc mijloc mai eficace de cât inamovibilitatea. Dacă s'a vorbit de relele ce s'ar fi observat cu introducerea inamovibilității, și dacă s'a criticat, eu cred că nu inamovibilitatea în sine merită a fi criticată ci felul numirii magistraților. Prin urmare introducându-se inamovibilitatea judecătorilor tribunalelor acestea vor oferi toate garanțiile în judecarea proceselor electorale pentru ca apoi sentințele pronunțate de ele să nu fie supuse de cât recursului la Curtea de casație spre a fi judecat în același mod și cu aceleași efecte ca ori-care recurs.

Dacă Curtea de casație casează, cauza se trimite la altă judecătoria afară de casurile indicate de art. 40 a legii Curței de casație. Credem că acest principiu îngreuiază mult mersul și rezolvirea proceselor și contribuie a micșora încrederea în justiție.

Ori cum ar fi în Franța, și cu toate că francezii își pot acorda luxul trimiterii cauzei spre judecarea în fond la succesive tribunale sau Curți de apel, aceasta după experiența făcută nu ne poate servi ca un exemplu bun de conservat.

După noi dacă faptele sunt bine constatate, dacă ele n'au a fi complectate, Curtea de casație asupra recursului făcut va avea să judece în mod definitiv, fără nici o trimitere. Ast-fel părțile litigante vor scăpa de a umbla pe la multe tribunale sau Curți de apel din țară pentru că sfârșindu-se circuitul să se reînceapă din nou de la întâia Curte de apel. Cu acest mod s'ar micșora și numărul recursurilor, de oare-ce astăzi în fie-care cauză, în genere, părțile sunt silite sau îndrituite de a recurge de mai multe ori la Curtea de casație.

Efectele decisiilor de casare după art. 77 a legii Curței de casație sunt suspensive, fără asigurare, în trei cazuri prevăzute de legea Curței de casație și de legea electorală. Efectele suspensive a recursurilor ar trebui să fie generale cu atât mai mult dacă Curtea de casație va fi admisă a judeca fără trimitere.

După art. 61 a legii hotărârile Curței de casație sunt privite ca acte colective a le întregii Curți; de aceea nici unul din judecătoria desidenți nu are dreptul de ași da părerea scrisă în parte. De ce la Curtea de casație să fie alt-fel de cât e la tribunale și Curți de apel?

Pentru aceasta și ținând seamă de starea în care ne aflăm, trebuie să recunoaștem membrilor desidenți dreptul de ași arăta deosebit părerea, afară de procesele în care Curtea funcționează ca Inaltă Curte. Prin aceasta s'ar îmboldi responsabilitatea, și s'ar ridica zăgazuri contra molcomirii conștiinței crezându-se judecătorul scutit prin unanimitatea aparentă. Ar fi în fine a înălța și întări conștiința fie-cărui judecător. De alt fel să nu credem că o decizie se impune cu mai multă autoritate prin totalitatea subscrierilor judecătorilor, fiind-că autoritatea hotărârilor atârână de la dreptatea și de la felul motivării a procesului judecat.

Rămâne acum a ne opri și asupra advocaților cari se prezintă la Curtea de casație spre a susține recursurile. La înfățișarea unei cauze înaintea Curței de casație, concursul advocaților

este util și precios când ei au conștiința misiunii, destoinicia și cultura necesară, și simțim o plăcere vie în ascultarea cuvântărilor întru susținerea cutărui recurs din partea cutărui avocat. Din nenorocire sunt însă și așa zișii avocați cari sunt cu totul nedestoinici a formula motive sau a discuta motivele propuse, și cari supun răbdarea judecătorilor la multe încercări mai cu seamă când alt-fel ca la cele-lalte administrații în Stat suntem siliți în lunele de vară a asculta cercetarea și desbaterea unei pricinii la orele când simțim oboseala și din cauza căldurii excesive. Intrebarea e dacă ar fi un remediu contra acestei stări de lucruri, și între altele dacă s'ar putea face pentru scopurile Curții de casație o selecțiune între avocații care să poată fi admiși la Curtea de casație. Pentru a supraveghia împlinirea condițiilor pentru admiterea unor avocați la Curtea de casație, aceasta va fi în stare a face un tablou.—In orî care cas acesta e un punct care ar merita o deosebită atenție.

Terminând observațiile mele, mă asociez Domnule Procuror General la aprecierile și reflecțiile D-voastre asupra colegilor de cari am fost siliți a ne despărți, în virtutea legii pentru limita de vîrstră, precum și asupra noilor colegi, a căror concurs sincer, conștiincios și inteligent va contribui asemenea la întărirea autorității și a prestigiului Curții de casație, în greua misiune ce ea are în Stat a îndeplini.

Doresc ca în noul an judecătoresc ce începem, distribuirea justiției de instanțele judecătorești să contribuie la întărirea și prosperarea Statului, căci avem conștiința că și justiția e un factor esențial pentru existența, desvoltarea și prosperarea Statului.

Anul judecătoresc 1903—1904 este deschis.

Despre prescripțiunea lucrurilor mobili *)

Unul din casurile rare în cari la Romani se făcea distincțiunea între lucrurile mobili și imobili, era acela când se precisa termenile în cari usucapiunea putea fi împlinită. În dreptul vechi, până la Justinian se cerea un an pentru mobili, doi ani pentru imobili. De la Justinian (C. Jus, L un VII, XXXI), s'a cerut trei ani pentru mobili, și zece pentru imobili. Termenul de trei ani pentru prescripțiunea mobilelor a trecut în Codul Calimach (§ 1923), și în Legiuirea Caragea (art. 7. al. 3 Pentru Prigoniri).

(*) Din importanta lucrare a d-lui Profesor C. Nacu «*Dreptul civil Român*», vol. III, care va apare în cursul acestei săptămîni și se va găsi de vînzare la Redacția acestui ziar împreună cu cele două volume ce au apărut. Comandele însoțite de cost se vor expedia pe adresa d-lui Codreanu, proprietarul ziarului *Curierul Judiciar*. (N. R.)

Sub ideile feudalității probabil se considere în Europa ca avere numai cea imobilă, pe când averea mobilă era cu totul deconsiderată, de unde și dicătoarea: *Mobilium vilis possessio*. Sub această influență am vădut deja regula *les meubles n'ont pas de suite par hypothèque*, asemenea și regula trecută în art. 2279, C. Nap. *En fait de meubles possession vaut titres*. (V. asupra originii acestei reguli, Gouillouard, II, n.799—820).

Comentatorii Codului Napoleon nu se înțeleg asupra înțelesului și întinderii acestei reguli. Laurent (XXXII, n. 541—543) presintă trei sisteme. Codul italian (art. 707) spune că pentru bunurile mobili posesiunea produce pentru terții de bună credință, același efect ca și titlul. Se observă că această regulă Codul italian o aplică numai la imobilele pritu natura lor, la titlurile la purtător și o depărtează pentru universalitățile de bunuri.

Nu toate legile statelor moderne aplică regula din dreptul frances, așa noul Cod german cere pentru prescripțiunea mobilelor termenul de zece ani, cu bună credință care să dureze tot timpul celor zece ani (art. 937, V. în art. 939 casuri de suspendare).

Legiuitorul român a schimbat formula Codului Nap., dicînd că *lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul posesiunii lor, fără să fie trebuință de vre-o curgere de timp*.

Primul punct de stabilit asupra al. 1 al art. 1910 este de a se ști ce se cere de lege pentru prescripțiunea instantanee a mișcătoarelor. Textul pe de o parte spune că aceste lucruri se prescriu prin faptul posesiunii numai, însă el adaugă, pentru complectarea ideii, *fără să fie trebuință de vre-o curgere de timp*.

Prima condițiune a prescripțiunii mișcătoarelor este faptul posesiunii, adică o deținere materială a lucrului cu intențiune de proprietar. Negreșit nu putem cere la lucrurile mobile posesiunea publică, netulburată, neîntreruptă, însă avem de observat că adesea lipsa faptului material al deținunii poate fi suficient pentru pierderea posesiunii și că în orî-ce cas se cere ca să nu fie deținune pentru altul, cum ar fi pentru deținunea locatarului, mandatarului, depositarului, amantistului, etc.

Nu este dificil a se dovedi că pentru prescripțiunea mobilelor prin simplu fapt al posesiunii se cere *in al doilea rînd* buna credință a aceluia ce ia această posesiune. Articolul 972 ne spune că dacă s'a promis același lucru mobil la două persoane, cea va fi preferită care va fi mai întâiu pusă în posesiune; însă pentru aceasta se cere ca posesorul să fie de bună credință. (Art. 1273 face chiar aplicațiunea acestei reguli că numai

posesorul de bună credință poate invoca proprietatea, creditorul privilegiat pe mobile și anume: amanetistul, hangiul și cărașul va primi pe vânzător, numai dacă nu scia în momentul aducerii lucrului, el este de bună credință.

Dar cestiunea în adevăr dificilă în dreptul nostru este dacă pentru prescripțiunea instantanee a art. 1909 se cere să existe al treilea element, un just titlu. Ori-care ar fi interpretarea regulii din Codul Napoleon *en fait de meubles possession vaut titre*, este cert că redactorul rumân nu a admis-o. Nu știm dacă asupra acestei reguli redactorul rumân a avut în vedere art. 707 C. ital. citat mai sus, dar este cert că nu zice că posesiunea produce pentru terții de bună credință, acelaș efect ca și titlul. Am spus deja că alin. 1 al art. 1909 este incomplet, pentru că dacă ne am ține strins de el ar trebui să ne mulțumim numai cu posesiunea, cea ce ar fi inadmisibil. Am ajunge la rezultatul că acela care a reușit să aibă un lucru mobil prin dol, chiar prin escrocherie, ar deveni proprietar! Cum am șis nu se face excepțiune de cât pentru curgere de timp. Art. 972 presupune neapărat existența unui titlu, pentru că zice curat, între altele: *chiar când titlul său este cu dată posterioară*. În fine un argument peremptoriu este că chiar sub art. 2279 Marcadé susținea că trebuie să existe un just titlu: «repetăm că titlul de care înțelege să vorbească articolul este un titlu *eficace* (subliniat de autor), un titlu *conferind dreptul de proprietate* (subliniat de autor) . . . » și mai la vale . . . «Nu este oare contradicțiune, s'ar obiecta, să spue că posesiunea ne *va ține loc de titlu* (subliniat de autor) de cât cu condițiunea de a fi sprijinită *pe un titlu real* (subliniat de autor)? Să fie trebuința a răspunde și a zice că această obiecțiune (pe care însă am auzit-o făcându-se de mai multe ori) nu șeade de cât pe un joc de cuvinte și pe deosebirea a două semnificări ce presintă aci acelaș termen». Ast-fel *bună-credință și just titlu* (subliniat de autor) acestea sunt cele două condițiuni cerute aci, pentru *prescripțiunea unui mobil* prin posesiunea instantanee, ca și la cea de la art. 2265 (rum. 1895) pentru *prescripțiunea unui titlu imobil*. *Dobândirea a non domino dar cu just titlu și bună credință*, (litere mari ca și cele de mai sus subliniate de autor) aceasta este aplicarea, și singurul cas de aplicare a art. 2279. (Marcadé, art. 2280, II și III. În acest înțeles jurisprudența noastră, Christescu, art. 1904 n. 1—3).

Nu este greu a precisa, de și legea noastră nu a urmat Codul italian, că prescripțiunea se aplică la mobilele prin natura lor și cu reserva celor spuse mai în urmă, chiar la titlul la purtător, (Christescu, art. 1909, n. 5), că ea nu pri-

vește mobilele declarate imobile prin accesiune, precum nici la o universalitate, cum ar fi o moștenire saū un fond de comerț.

Prescripțiunea instantanee a lucrurilor mobile de posesorul de bună credință nu se aplică dacă lucrul este perdut saū furat. La Români pentru lucrurile furate se cerea *usuroceptio*, adică lucrul nu putea fi prescris de cât dacă reintră în posesiunea victimei. Lucrurile perdute și furate pot fi revendicate de la posesorul de bună credință, întru cât revendicarea se va exercita în termen de trei ani, nu de când s'a căpătat posesiunea de bună credință, ci de la epoca pierderii saū a furtului.

Legea vorbește numai de pierdere și de furt. În opiniunea generală revendicarea ce ne preocupă nu poate avea loc când lucrul s'a sustras de la proprietar prin alt mod de cât prin furt d. e. prin înșelăciune, escrocherie, abus de încredere (Marcadé, contra art. 2280, V).

Cu toate acestea posesorul de bună credință, chiar când i s'ar revendica bunul perdut saū furat în termen de trei ani, totuși poate cere de la evingător prețul cu care a cumpărat la un bilciu, ori târg, ori de la licitare publică saū de la un neguțător care vinde asemenea lucruri.

Am spus că prescripțiunea instantanee a mobilelor corporale se aplică și la efectele la purtători, ori-care ar fi ele: acțiuni, obligațiuni, bonuri, rentă, etc. Pentru bonurile furate saū perdute dispozițiunile Codului civil sunt în mare parte modificate prin legea de la 21 Ianuarie 1883: *pentru titlurile la purtător perdute, distruse, furate, etc.* Explicarea acestei legi nu intră în cadrul lucrării noastre, de cea ne vom mărgini a atinge numai puncte ce cari modifică art. 1910.

Scopul legii citate este de a se da aceluși al căruși titlu la purtător numai există posibilitatea de a obține de la cel care a emis titlul un duplicat al acestuși titlu. Pentru acest sfârșit, acel care pretinde că un titlu al său la purtător a fost perdut, furat saū distrus, este dator, conform art. 3, mai întâiu, să facă opunerea prin portarei, debitorului la plata capitalului saū dobânzilor (cupoane, dividende ori-ce ar fi). Această opunere trebuie să fie publicată prin *Monitorul Oficial* și prin alte două ziare în forma și condițiunile arătate la art. 3.

Această publicare este de o importanță însemnată, pentru că art. 21 al legii declară nulă orice înstrăinare saū emanare a efectului oprit, făcută în urma publicării și art. 22 declară responsabil casa de bancă și pe mijlocitorii de schimb de operațiunile făcute de ei în urma publicățiunii.

Legea arată cum are să se valideze prin ju-

decată opunerea, în ce mod are să se plătească cupoanele sau dobânzile efectului, pentru care s'a făcut opunere și cum intervine după zece ani hotărîrea prin care se condamnă debitorul la darea duplicatului său la plata efectului pierdut (v. art. 4—7 comp. art. 9, 11, 12); și art. 8 spune că liberarea sau plata titlului ori a dobânzilor liberează pe debitor de ori-ce obligațiune către detentorul titlului, care nu are de cât recurs contra celui ce a obținut duplicatul sau plata. Fiind-că oprirea are consecințe grave, art. 18 al legii prevede pedepse grele de închisoare și amendă, pentru acel ce a făcut o oprire temerară.

Acum să vedem cum se regulează raporturile între proprietarul titlului pierdut sau furat și între detentorul său. Mai întâi art. 19 impune mijlocitorilor de schimb, caselor sau instituțiilor de bancă ținerea unui registru regulat pentru a se trece în el operațiunile relative la titlurile la purtător, aceasta sub pedeapsă, în caz de contra-venire, la o amendă, în afară de despăgubirile civile, la cari poate fi expus. Revenind la pretinșul proprietar și la detentorul titlului, art. 20 spune că revendicarea poate avea loc, în timp de zece ani, de la publicare, însă detentorul este în drept să ceară contul cu care a dobândit efectul, dacă l'a dobândit cu bună credință și înainte de publicarea opunerii, în care cas și mijlocitorii de schimb sau bancile sunt descărcate de ori-ce obligațiune.

Detentorul are ori-când dreptul de a se prezenta la debitor cu titlul său, aceasta însă, în urma opunerii și înaintea liberării duplicatului său a plății este dator să l'oprească până ce judecata va hotărî definitiv a cui proprietate este titlul.

În resumat eacă modificările aduse de legea din 1883 Codului civil:

I. Acel al cărui titlu a fost pierdut sau furat, poate să l'revendice de la detentor, dacă a făcut opunere și publicațiunea necesară, în timp de 10 ani de la această publicare.

II. Detentorul care de bună credință a cumpărat de la un mijlocitor de schimb sau de la o bancă efectul, poate cere de la revendicant prețul cu care a cumpărat. De și art. 20 nu o spune, aceeași decisiune trebuie dată și față cu amantistul de bună credință.

III. Detentorul chiar dacă a dobândit titlul de bună credință și de la un mijlocitor de schimb sau de la o bancă, nu are drept a cere costul titlului dacă el l'a dobândit în urma publicării opunerii.

În fine legea nu se aplică la biletele de bancă, pentru cari nu poate nici revendica (art. final).

Art. 1908 zice: «Prescripțiunea prezentei sec-

țiunii curge în contra minorilor și interdicțiilor, rămânând acestora recurs în contra tutorilor lor».

Dispozițiunea acestui articol trebuie luată în de-aproape băgare de seamă, pentru că de și este ușoară a fi pricepută, cuprinde o excepțiune foarte importantă, cea că toate prescripțiunile prevăzute în secțiunea IV, adică cea de două luni, de un an și de cinci ani curg în contra minorilor și interdicțiilor, cari nu au de cât recurs contra tutorilor ce au lăsat să se împlinească prescripțiunea.

Aflându-ne în fața unei dispozițiuni excepționale, ea trebuie interpretată strict în termenii ei, de aceea nu o putem aplica în cele-lalte casuri de suspendare.

Cât pentru prescripțiunea instantanee a lucrurilor mobili, de oare-ce suspendarea presupune neapărat un termen, și de oare-ce în această prescripțiune nu există termen, ea se împlinește față cu ori-cine. Mai mult, credem că termenul de trei ani din art. 1909, ca și termenele din legea de la 1883, sunt niște decăderi și că pentru ele nu există suspendare (Compare Guillouard, L. n. 100—105).

G. NACU

Profesor universitar

JURISPRUDENȚĂ STRĂINĂ

CURTEA DE APEL DIN GRENOBLE

Audiența de la 10/29 Aprilie 1901

Regim dotal. — Alimente. — Mijlocul de a exersa o profesiune. — Alienarea bunurilor dotale.

Art. 1558 (1253 rom.) C. civ. care autorisă alienarea imobilului dotal pentru a procura alimente familiei în cazurile prevăzute de art. 203, 205 și 206 (185, 187 și 188 rom.) C. civ., se aplică, a fortiori, alimentelor ce trebuiesc procurate însuși soților.

Cuvântul «alimente» trebuie să se interpreteze într'un sens larg, și să se aplice la tot ce este necesar trebuințelor soților și copiilor. Prin urmare, or ce cheltueală care are ca obiect de a procura soțului mijlocul de a exersa în mod fructuos profesiunea care constituie singura sa resursă și cea a familiei sale, intră în datoria de alimente de care art. 1558 (1253 rom.) C. civ. autorisă plata din dotă.

Dacă legea permite alienarea dotei pentru a veni în ajutorul unuia sau altuia dintre soți, pentru-că ea permite vînderea imobilului dotal pentru a scoate de la închisoare pe bărbat sau femeie, alienarea este, cu atât mai mult, licită, când ea este necesară pentru a procura alimente însuși soților, căci aceasta este sarcina esențială a căsătoriei. În acest sens Curtea de casție s'a pronunțat cu drept cuvînt, prin sentința din 2/20 Maiu 1898 (Rev. Not. 10327); se poate cita de asemenea în același sens o hotărîre a trib. civil din Narbonne din 21/9 Martie 1902. (Pand. fr. pér.).

Tribunalele înțeleg în general într'un sens foarte larg cuvântul «alimente». Hotărârile au considerat în adevăr ca intrând în această expresiune: 1° Cheltuelile făcute pentru a da femeii un hotel mobilat care constituie singura sa resursă (Cas. 5 Nov. 1855, D. 55, 1, 435); 2° Suma destinată să plătească o construcție ridicată pe un imobil dotat și în care soții exersă un comerț, dacă sequestrearea trebuie să aducă după sine falimentul și a face să dispără fondul de comerț care procura familiei mijlocul de trai. (Rouen, 4 Iunie 1888, Rev. Not., 7982); 3° Cumpărătura de material agricol necesar pentru exploatarea pământurilor cultivate de soț (Rouen, 19 Iulie, 1855. Rec. arr. Caen et Rouen, 1855, 2, 241; Caen, 17 Iulie, 1884, S. 85. 2. 87); 4° Plata mărfurilor predate soțului pentru un comerț din care trăise familia, sau pentru a permite soțului de a continua comerțul său (Rouen, 31 Iulie, 1877, D. 78. 2. 44); 5° Cumpărătura de instrumente și materiale pentru a putea să continue o profesiune, care trebuie să procure familiei mijloace suficiente de existență. (Caen, 14 Decembrie, 1840, Rec. arr. Caen et Rouen 1840. 465).

Dar atunci, trebuie, și este o condițiune indispensabilă, ca să fie bine stabilită că profesiunea ce exercită soții sau unul din ei constituie singura lor resursă și este necesară pentru întreținerea menajului. Ast-fel, jurisprudența consideră autorizațiunea ca fără efect sau o refuză: 1° Când părțile, posedând deja o exploatare agricolă suficientă pentru a face față trebuințelor soților, prețul vânzării ar trebui numai să servească a mări exploatațiunea și a aduce un supliment de resurse (Rouen, 12 April 1887, Rec. arr. Caen et Rouen, 1887. 2. 86); 2° Pentru a plăti prețul mobilelor și lucrărilor de reparațiune a le unui bun dotat unde soțul exercită o industrie a le cărei câștiguri nu sunt necesare menajului. (Cas. 7 Iulie, 1851. D. 51, 1. 297); 3° Pentru a împiedica falimentul soțului și pentru a permite acestuia de a exercita o nouă industrie, în cazurile unde veniturile dotei sunt suficiente trebuințelor menajului. (Tr. b. Grenoble 13 Mai 1875, Journ. arr. Grenoble et Chambéry, 1875, 187); 4° Pentru a face față cheltuelilor unei instalațiuni care ar permite femeii de a da lecțiuni, pentru a mări resursele menajului, dacă ea n'are o trebuință absolută. (Trib. Seine, 23 Ian. 1883. Gaz. Pal, 83. 1. 407).

Hotărârea Curței din Grenoble este dar cu totul conform jurisprudenței (V. relativ la toate aceste puncte, Dépina, Le régime dotal, 246 și urm.).

Revue du Notariat et de l'Enregistrement. Paris — Mai 1903

Compunerea Curților și Tribunalelor (București)

Curtea de casație

D-l C. E. Schina, Prim Președinte

Secțiunea I

D-l Ch. Pherekyde, Președinte; Gh. Liciu, G. Petrescu, Gr. M. Buiuciu, I. Duca, Ciru Oeconomu, G. N. Bogdat, M. Iulian, consilieri

Secțiunea II

D-l N. Mandrea, Președinte; C. C. Ștefănescu, R. N. Opreanu, D. Cuculi, I. Prodan, C. R. Manolescu, M. Paleologu, At. C. Kivu, consilieri.

Curtea de apel din București

Secțiunea I

D-l Scarlat Popescu, Prim-Președinte; C. G. Dâmboviceanu, Gr. Ștefănescu, Em. Anastasiu, Oscar Niculescu. C. N. Tătaru, consilieri.

Secțiunea II

D-l I. Cerkez, Președinte; V. Râmniceanu, T. T. Djuvara, Al. Dobriceanu, V. Pretorian, I. N. Stambulescu, consilieri.

Secțiunea III

D-l N. Budișteanu, Președinte; D. Giuvaru, V. Bossy, Sp. Stătescu, G. Flaișten, I. E. Dobrescu, consilieri.

Camera de punere sub acuzare

D-l T. T. Djuvara, Președinte; Gr. Ștefănescu, G. Flaișten, consilier.

Parchetul Curții de apel din București

D-l N. Zanfirescu, G. Drăghici, C. C. Sărățeanu, Procurori.

Tribunalul Ilfov Secțiunea I

D-l D. Mavrodin, Prim-Președinte; P. Atanasovici, I. Riureanu, judecători, Lazăr Munteanu, judecător instrucție cab. II, Gh. Pherekyde, supleant.

Secțiunea II

D-l D. Florescu, Președinte, Iulian Teodorescu, judecător, Mușianu, judecător instrucție cab. V. A. Cerban, supleant.

Secțiunea III

D-l G. Buzdugan, Președinte; Al. Luca, judecător, Săbăreanu, judecător instrucție cab. III, G. Marcovici, supleant.

Secțiunea IV

D-l G. A. Mavrus, Președinte; N. G. Schina, judecător, Corneliu Negrea, judecător instrucție cab. I, C. Bossi, supleant.

Secția comercială

D-l Th. Popescu-Gudalbu, Președinte; Al. Nicolau, Sătineanu, judecători, St. Popescu, judecător instrucție cab. IV, D. Negulescu, supleant.

Secția de notariat

D-l P. Florian, Președinte; Procopiu, Balș, jud. cători, V. Antonescu, supleant.

PUBLICAȚIUNI JUDICIARE

JUDECĂTORIA DE PACE NOVACI, JUD. GORJIU ORDONANȚĂ

Anul 1903 Iulie 11

Având în vedere petiția înregistrată la No. 9890 din 7 Iulie 1903, prin care d-l *Atanasie Popescu*, din com. Licuriciu, cere a se îndeplini formalitățile pentru anularea unei polițe fără dată și termen de plată și nici numele purtătorului, ci numai iscălită de numitul cu cerneală albastră purtând cuvintele, «bună și aprobată pentru suma de lei 1000 No. 1000, iar în dosul ei există și numele de Grigorie Mitrescu.

Având în vedere dispozițiunile art. 355 C. com.

Având în vedere că proprietatea și perderea a acelei polițe se dovedește din arătările martorilor C. I. Colțescu, Petre I. Barbu și Ion Al. Maria audiați sub prestare de jurământ.

Considerând că din cele ce precel rezultă că petiționarul justifică atât proprietatea cât și perderea ei.

Pentru aceste motive;

Constatăm că cambia semnată de *Atanasie Popescu* în valoare de 1000 lei fără dată și termen de plată și nici numele purtătorului ci numai iscălită de numitul cu cerneală albastră purtând cuvintele, «bună și aprobată pentru suma de 1000 lei, iar în dosul ei numele de Grigorie Mitrescu, este proprietatea d-lui *Atanasie Popescu*.

Ordonăm ca orî cine posedă menționata poliță s'o prezinte la grefa Judecătoriei Novaci jud. Gorj cu reședința în com. Petrești-de-sus, în termen de patru zile de la publicarea prezentei ordonanțe în Monitorul Oficial, în caz contrariu se va declara nulă și fără tărie față cu posesorul ei.

Această ordonanță se va publica în *Monitorul Oficial*, *Buletinul Gorjului* și *Curierul Judiciar*.

Se va așiza în sala Judecătoriei și în sala Primăriei com. Scrada și Licuriciu.

Data astă-zi luna Iulie 11, anul 1903, com. Petresci-de-sus.

Jude Delegat (s) I. Ionescu.

Grefier (s) N. Popescu

L.S

Numărul viitor va apare Duminică 7 Septembrie cor.